

Het Schrijvertje

IVN Roermond e.o.

Herfst 2020

Jaargang 30, nummer 4

ivn natuur
educatie

Van de redactie

We zijn als redactie blij om in goede gezondheid weer een editie te kunnen laten verschijnen en hopen dat ook jullie de afgelopen maanden goed doorgekomen zijn. Corona en de langdurige droge en warme periode heeft tekens gezet. Sommige heel persoonlijke en andere zichtbaar in de natuur. Talloze struiken en bomen hebben te lijden gehad. Van diverse soorten weten we dat die door een toekomst met warme, droge zomers naar het noorden zullen verdwijnen. Onze berken bijvoorbeeld. Een soort die houdt van koelte en vocht. Hoe zal het hen vergaan?

Onze activiteiten hebben, net zoals die van anderen over de hele aarde, een flinke opdonder gekregen. Géén publieksexcursies, wie had zich dat ooit voor kunnen stellen? Ons bestuur en de meeste werkgroepen zijn gelukkig nog wel bij elkaar blijven komen. Mooi.

En..... heel voorzichtig zien we om ons heen weer activiteiten georganiseerd worden. In deze uitgave bijvoorbeeld de aankondiging van een aantal lezingen door het Natuurhistorisch Genootschap Limburg (NHGL). Een goed teken!

Net na het verschijnen van ons zomernummer kregen wij het bericht dat Thijs Abbenhuis is overleden. Thijs heeft vele artikelen in De Natuurgids en in het verleden ook, zij

het minder, in Het Schrijvertje geplaatst. Wij zullen zijn enthousiaste bijdrage aan het IVN missen.

Als een bom sloeg begin september het bericht in dat Frans van Deutekom plotseling is overleden. Hermien Hendrikx besteedt warm aandacht aan Frans in deze editie.

We hebben voor de herfstuitgave weer de nodige interessante kopij binnengekregen en hopen dat we daarmee voldoende afwisseling en voor elk wat wils bieden. Laat het weten als er suggesties zijn of u mee wil denken over de inhoud.

Het was in ieder geval fijn om te horen dat onze vorige editie goed is gelezen (mede door de vrijgekomen tijd(?) en we positieve reacties kregen.

Eén correctie op onze vorige uitgave moet genoemd worden. Joost Geraets heeft gezien dat de foto bij het artikel over het plaatsen van nestkasten ter bestrijding van de eikenprocessierups, niet die van dit beestje was maar van de plakker. Joost, goed dat je het ons hebt laten weten.

Wij hopen dat we in onze volgende uitgave weer middenpagina's vol activiteiten kunnen opnemen.

Kopij voor de wintereditie s.v.p. vóór 22 november.

Beleef de natuur

Lezenswaardig

Bij de inkomende post voor de redactie zat onlangs een interessant bericht van de Natuur- en Milieufederatie Limburg (NMFL): een artikel met tips die ondersteuning kunnen bieden bij het organiseren van een tegengeluid bij plannen die schadelijk (kunnen) zijn voor natuur en/of milieu. Wij hebben met het bestuur van onze afdeling overleg gehad over evt. plaatsing. We zijn gezamenlijk tot het besluit gekomen om het niet in Het Schrijvertje maar op onze website te plaatsen onder het kopje 'Lezenswaardig'.

Van de bestuurstafel

Nieuws uit de afdeling

Op 23 september houden wij onze uitgestelde algemene ledevergadering waarna wij weer over een gekozen bestuur kunnen beschikken.

De programmacommissie kijkt of er eventueel toch nog activiteiten in de komende maanden ontwikkeld kunnen worden.

Nieuws uit het district

Het district is volop bezig met het bomenfestival 2021, waarbij er ook een bijdrage verwacht wordt vanuit IVN Roermond e.o.

Nieuws vanuit de Landelijke Raad

Er wordt in verschillende commissies gewerkt aan de totstandkoming van één IVN. Nadere mededelingen zullen nog volgen.

Bestuur IVN Roermond e.o.

Voorzitter	Peter Kessing (ad interim) voorzitter@ivnroermond.nl
Secretaris	Vacature secretariaat@ivnroermond.nl
Penningmeester	Meinse van der Velde penningmeester@ivnroermond.nl
Bestuurslid	Astrid Janissen astrid.janissen@ivnroermond.nl
Bestuurslid	Yves Monod de Froideville yves.monoddefroideville@ivnroermond.nl

Email: bestuur@ivnroermond.nl

Van de voorzitter

Ik hoop dat u ondanks alle Covid-19-perikelen toch nog van de zomer heeft kunnen genieten en met name van de natuur. Helaas nog steeds zonder ons Jaarprogramma. Maar onze hoop is gevestigd op 2021.

Het jaar 2020 is door Wereldvoedselorganisatie FAO uitgeroepen tot het Internationale Jaar van de Plantgezondheid. Het zal u niet verbazen dat 2020 ons vooral bij zal blijven als het jaar van de Covid-19 pandemie. Het virus heeft het leven wereldwijd ontregeld en de gevolgen voor de gezondheid, economie, logistiek en voedselproductie zijn ingrijpend. Er kunnen grote parallellen getrokken worden tussen het coronavirus en plantenziekten. Beiden kunnen grote gevolgen hebben voor de landbouw, natuur en wereldwijde handel. In de wereld van de eenentwintigste eeuw is alles met alles verbonden en reiken de gevolgen van een plantenziekte verder dan ooit. Een virus, schimmel of plaag kan zich door onze manier van leven veel sneller verspreiden. Als er elders in de wereld oogsten mislukken dan merken wij het ook hier. Verder zorgt ook klimaatverandering voor extra risico's op plantenziekten.

Wereldwijd werken wetenschappers, boeren en overheden aan de gezondheid van planten. De visie moet niet alleen gericht worden op een goede opbrengst en een zuinig gebruik van grondstoffen en energie maar ook op het zo min mogelijk belasten van klimaat, milieu en natuur. De toekomst van de landbouw en de voedselproductie zal meer gebaseerd moeten worden op circulaire processen en de ontwikkeling van precisielandbouw. Ook dit is duurzaamheid.

Colofon

Nummer 122, september 2020
Voorpagina: herfstkleuren
Foto's: Marieke Michels / Anita van der Schuit

Redactie:

Frans Hendriks, Laur Lennards,
Frank Heinen, Marieke Michels

Vormgeving:

Frans Hendriks, Marieke Michels

Email:

hetschrijvertje@ivnroermond.nl

Print: Editoo B.V. - www.editoo.nl

Website: www.ivnroermond.nl

Ledenadministratie: ledenadministratie@ivnroermond.nl

Bankrekening:

NL18RABO 0135 8373 67

Inhoudsopgave

2	- Van de redactie
	- Van de bestuurstafel
3	- Van de voorzitter
4	- In memoriam
	- Natuur in corona-tijd
5	- Het lot van de herpetofauna
6	- Lezingen NHGL
8	- Excursie vlinderwerkgroep
11	- Bermbeheer in Roermond
12	- Eekhoornbescherming in Roermond
14	- Tuinvisie
15	- Functiedenken
16	- Contactpersonen

Onze sponsors vindt u op de pagina's 7, 10, 23,14 en 16

Meer informatie over onze afdeling en haar activiteiten kunt u geactualiseerd vinden op onze website www.ivnroermond.nl. En kijk ook eens op de regionale website www.ivn.nl/afdeling/regio-midden-limburg of op de provinciale website www.ivn.nl/provincie/limburg

In memoriam: Frans van Deutekom

Door Hermien Hendriks

Met grote verslagenheid hebben we moeten vernemen dat ons trouwe IVN-lid Frans van Deutekom op 68-jarige leeftijd is overleden. Hoe geliefd Frans was blijkt wel uit de reacties van de mensen van de werkgroepen waarin hij actief was. Een prachtmens heeft ons verlaten. Aimabel, vriendelijk, open, vrolijk, altijd behulpzaam. Na een IVN-cursus vogels voor beginners ging hij trouw mee met Meinse en de vogelwerkgroep. Geen enkel Natuurcafé sloeg hij over; hij heeft zelfs nog het onderwerp “schemels” verzorgd. Altijd aanwezig op de kerstwandelingen, samen met hun vrienden.

Frans, jij zult ontzettend gemist worden en we houden je vol liefde in onze herinnering. Samen met Willemiek gaan wij verder met onze wandelingen in binnen- en buitenland. En we gaan het nog vaak over onze avonturen hebben.

Wij wensen Willemiek, haar dochters en overige familie veel sterkte toe.

De natuur heeft het niet gemakkelijk in coronatijd

Door Frank Heinen

Veel mensen hoopten dat de coronacrisis de natuur wat meer ademruimte zou geven. Hoewel de luchtvervuiling inderdaad tijdelijk wat terugliep, zien boswachters sinds maart een toename van vandalisme in de natuur. Dichtgestopte vogelhuisjes, een overhoopgeschoten ooievaar, opengesneden ganzen, een in brand gestoken vogelkijkhut en bergen van rommel die fraaie natuurgebieden ontzien: het is zomaar een greep uit de vele incidenten die zich voornamelijk tijdens de lockdown op verschillende plekken in Nederland voordeden.

Daarnaast komen boswachters en boa's steeds vaker mensen tegen die zich niet aan de regels houden. Denk bijvoorbeeld aan wandelaars die honden niet aangelijnd hebben in gebieden waar dat wel verplicht is en mountainbikers die ongegeneerd en zonder oog voor kwetsbare dieren en planten door voor fietsers verboden stukken natuur crossen. Of verveelde jongeren die natuurgebieden gebruiken als persoonlijke hangplekken en niet zelden een berg van flessen, blikjes en plastic verpakkingen achterlaten na hun luidruchtige privéfeestjes in de buitenlucht. Verveling is vaak de oorzaak, maar boswachters constateren ook dat juist in coronatijd veel mensen die normaliter zelden in de natuur komen veelvuldig het groene buitenleven opzoeken. Mensen dus die de intrinsieke band met de wilde natuur missen die de meeste lezers van dit blad bijvoorbeeld wel hebben.

Juist in een periode als de huidige is het belang van een organisatie als het IVN evident. Want mensen gaan doorgaans alleen respectvol om met de zaken die ze appreciëren en begrijpen. Educatie en het creëren van beleving – twee IVN-speerpunten bij uitstek – zijn dan, in combinatie met een stevig boetebeleid voor lieden die het echt te

bont maken, de beste wapens tegen de onwetendheid en onverschilligheid die de respectloze omgang met de natuur voeden. Zeker de levende natuur is een wereld die je pas gaat begrijpen en waarderen als je het grotere geheel ziet. Als je beseft dat alle onderdelen, hoe klein en nietig ze op het eerste gezicht ook mogen lijken, vitale schakels zijn in complexe ecosystemen die het leven op aarde en de mondiale biodiversiteit mogelijk maken. De natuur is als het leven zelf: soms schitterend, vaak overweldigend en af en toe onverwacht wreed.

Het 'nieuwe' afval; balonnetjes met lachgas

Lid worden?

Voor het aanmelden van een nieuw lid kijkt u op www.ivnroermond.nl.

Wij heten u van harte welkom!

Adder (vrouw)

Het lot van de herpetofauna

Door Frank Heinen

Warme en droge zomers: een zegen of vloek voor onze herpetofauna?

Warme en droge zomers lijken steeds meer de norm te worden in ons kikkerlandje. Die trend heeft natuurlijk zijn weerslag op de natuur. Hoe reageren amfibieën en reptielen, dieren die voor het reguleren van hun lichaamstemperatuur afhankelijk zijn van zonnewarmte, op de stijgende temperaturen en langdurige droogteperiodes?

Zonaanbidders

De precieze invloed van het warme en droge weer verschilt sterk per soort. Eierleggende en sterk warmteminnende soorten, zoals de ringslang, zandhagedis en muurhagedis, hebben niet zo vreselijk veel moeite met de opwarming. Volwassen ringslangen leven vaak in de directe nabijheid van grote waterpartijen die ook tijdens lange regenloze perioden niet droogvallen. Omdat de niet-giftige slangen hun eieren in broeihopen leggen, is de broeiwarmte in zo'n hoop bepalender voor het voortplantingssucces dan de buitentemperatuur. De muurhagedis is een soort die in het zuiden van ons land (Maastricht en omgeving) de noordgrens van haar verspreidingsgebied bereikt. Aangezien de muurhagedis heel algemeen is in grote delen van Centraal- en Zuid(oost)-Europa, heeft dit fraaie beestje weinig moeite met een stevige dosis zomerhitte. Een opwarmend klimaat zou er wellicht zelfs voor kunnen zorgen dat de muurhagedis op den duur zijn areaal in Nederland uitbreidt.

Ook de zandhagedis is een soort die goed tegen de droogte en warmte kan. Dat zie je ook goed als je in een gebied als de Meinweg naar reptielen speurt. Torent het kwik boven de twintig graden uit en wordt de zonnewarmte duidelijk voelbaar? Dan zie je steeds meer zandhagedissen tevoorschijn komen, terwijl de adders zich steeds dieper in de vegetatie terugtrekken. Gladde slangen zijn weliswaar geen echte zonaanbidders, maar wel prima bestand tegen warm en broeierig weer. Ook deze pootloze prachtieren zullen het wel redden in een warmer en droger klimaat. Hazelwormen zijn ook geen uitgesproken liefhebbers van zomerhitte en verschuilen zich onder dergelijke omstan-

Zandhagedis

digheden diep in de strooisellaag of onder stukken hout langs koelere bosranden. Wat structureel hete en droge zomers voor deze soort op populatieniveau betekenen, is niet met zekerheid te zeggen. Gezien het feit dat de soort voorkomt tot in Noord-Spanje, Zuid-Italië en Griekenland en in Nederland vrij algemeen is, hoeven we ons over deze pootloze hagedissen waarschijnlijk niet al te veel zorgen te maken.

Cyclus

Voor de adder en de levendbarende hagedis zijn de warme en droge zomers minder goed nieuws. Beide soorten leggen een sterke voorkeur aan de dag voor vochtige, open biotopen en verliezen sneller lichaamsvocht dan bijvoorbeeld de gladde slang of zandhagedis. Het is bijvoorbeeld bekend dat de extreem hete en droge zomer van 1976 een groeiachterstand opleverde voor jonge levendbarende hagedissen op drogere heideterreinen. De effecten waren jaren later nog meetbaar in de populatie.

Hoewel veel mensen slangen automatische associëren met tropische temperaturen, strakblauwe luchten en zonovergoten landschappen, is dat zeker niet het ideaalplaatje voor de adder. Die heeft namelijk een voorkeur voor gematigde weersomstandigheden, wat ook tot uiting komt in het enorme verspreidingsgebied van de soort. De Europese adder (*Vipera berus*) is de meest wijdverbreide slang ter wereld en komt voor van Scandinavië tot en met Oost-Rusland en Noord-China, terwijl het verspreidingsgebied zuidwaarts doorloopt tot Zuid-Frankrijk in het westen en de Balkan in het zuidoosten. In landen waar de Europese adder voorkomt naast warmteminnende soorten als de zandadder (*Vipera ammodytes*) of aspisadder (*Vipera aspis*), zie je bijvoorbeeld dat 'onze' adder voorkomt in de koele berggebieden en heuvellandschappen, terwijl de zandadder en aspisadder veel algemener zijn in warme en laaggelegen terreindelen. Miljoenen jaren evolutie hebben er dus voor gezorgd dat de adder kan overleven in betrekkelijk koude streken en daardoor kwetsbaar is voor extreme hitte en droogte.

V.I.n.r. hazelworm - muurhagedis - levendbarende hagedis - aspisadder

Anderzijds heeft de opwarming ook weer een voordeel voor de soort. Van origine hebben vrouwelijke adders in ons land een tweejarige voortplantingscyclus. Aangezien de vrouwtjes in de maanden dat ze drachtig zijn helemaal niet eten en wel zes tot twaalf jongen (grote en oude vrouwtjes krijgen de meeste jongen) in hun lichaam kunnen dragen, teren ze tijdens de zwangerschap sterk in op hun vetreserves. Omdat de jonge addertjes meestal begin september worden geboren en adders traditioneel in oktober hun winterverblijf opzoeken, is er voor de nieuwbakken moeders amper nog tijd om voor de winterslaap uitgebreid te dineren. Het gevolg: het volgende jaar worden ze niet drachtig, aangezien ze meer moeten eten om weer in optimale conditie te komen.

Tegenwoordig zien we echter dat oktober en november vaak nog warm genoeg zijn voor uitgebreide adderactiviteit. Hierdoor kunnen de vrouwtjes die jongen hebben geworpen in het najaar alsnog 'opvetten', waardoor ze het jaar daarop weer aan de voortplanting kunnen deelnemen. Een tweejarige cyclus wordt zo dus een eenjarige. Deze verschuiving is al in een aantal gebieden, waaronder de Meinweg, waargenomen. Toch leidt die eenjarige cyclus niet automatisch tot populatiegroei. De afname van het insectenaanbod heeft indirect namelijk ook invloed op de overlevingskansen van jonge adders. Waar de volwassen slangen zich hoofdzakelijk voeden met muizen, laven de juvenielen zich vooral aan jonge hagedissen en amfibieën, insectenetters pur sang.

Snelle ontwikkeling

En hoe zit het met de amfibieën? Een direct effect van de steeds warmere winters is dat de vroege soorten (bruine kikker, heikikker, gewone pad) steeds eerder naar het water trekken en de larven sneller metamorfoserend tot jonge kikkers en padden. Het onderzoek naar knoflookpadden in de Meinweg heeft bovendien aangetoond dat veel individuen van deze zeldzame soort in een extreem droog voorjaar de gang naar hun voortplantingswateren helemaal overslaan. Voor salamanderlarven, die een wat

Lezingen van het Natuurhistorisch Genootschap Limburg

De lezingen zijn dit najaar in café zaal De Ster, Raadhuisstraat 13, 6042 JK Roermond/Maasniel.

Bij de ingang verzoeken we iedereen te verklaren dat men geen coronaverschijnselen heeft en naam en mailadres op te geven. Er is geen pauze.

donderdag 15 oktober

Rob Geraedts over Brand op de Meinweg en Niklas Bagnowski over herpetofauna Luzenkamp/Lüsekamp.

maandag 9 november

Jan Boeren over hooigraslanden tussen Turfkoelen en weg langs de Roer. Jac Mulders over de ringslang.

maandag 7 december

Albert Kleibeuker over spechten in het grensgebied en een spreker over de Koningsteen.

Contact hierover: Wilbert Dekker
Secretaris Kring Roermond van NHGL
06 1872 3728

langere ontwikkelingstijd hebben, en groene kikkers (die later naar het water trekken dan andere kikker- en padensoorten) betekenen warme en droge lentes en zomers een race tegen de klok omdat hun voortplantingswateren bij een gebrek aan regenval snel krimpen.

Gelukkig zijn amfibieën wel ingesteld op een of enkele zware jaren. De meeste soorten leggen veel eitjes en kunnen één mislukt jaar prima compenseren met een goede voortplanting in het jaar daarna. Op de langere termijn heeft de droogte mogelijk zelfs een positief neveneffect: het droogvallen van poelen en sloten leidt er namelijk toe dat exotische vissen als zonnebaarzen, goudvissen en hondsvissen (belangrijke predatoren van amfibieënlarven) het loodje leggen. Een lange reeks droge jaren is

Bastaardkikker

daarentegen wel een serieus probleem voor de meeste amfibiesoorten.

Langjarig onderzoek

Hoewel we dus wel al een aantal trends en ontwikkelingen op de korte termijn zien, kun je de meerjarige effecten van de warme en droge zomers op reptielen en amfibieën pas over een paar jaar duidelijk aantonen. Langjarige meetreeksen zijn een essentieel hulpmiddel om die ontwikkelingen goed in kaart te brengen. Wat we wel weten: zowel amfibieën als reptielen zwerven al miljoenen jaren over de aarde en hebben in de loop van de evolutionaire geschiedenis al meermaals bewezen geharde overlevers te zijn.

De foto's bij dit artikel zijn van de schrijver

Adder (vrouw)

ZAAL ***'t LEUKE*** CAFÉ

Leukenstraat 6, 6099 AR Beegden
www.leukebeegden.nl

Uw adres voor:

- Verenigingen
- Vergaderingen / bijeenkomsten
- Voorlichting / werving / opleiding
- Cursussen
- Recepties
- Koffietafels
- Bruiloften
- Feesten & partijen

Excursie naar Ternaaien met de vlinderwerkgroep 11 juli 2020

Door Hermien Hendriks

Vanwege corona hebben wij al lang geen bijeenkomst meer gehad, maar nu de regels versoepeld zijn gaan we toch op onze geplande excursie naar Ternaaien. Wij hebben via de app elkaar op de hoogte gehouden van het wel en wee in de diverse vlindergebieden. Acht personen gaan mee vandaag.

Het adres voor wie een keer wil gaan kijken en genieten: Rue du Garage, Ternaaien. René en ik zijn gaan voorlopen. De brug was wegens onderhoud gesloten. Dus moesten we omrijden. Voorlopen is altijd goed, dat bleek maar weer. Via Lixhe en Eben Emael kwamen wij toch op het gewenste parkeerplaatsje. De mensen van het onderhoud beloven dat de brug zaterdag weer open is voor alle verkeer. Daar vertrouwen we dan maar op.

Dambordje

Het dambordje hebben wij als kernsoort voor deze excursie genomen. Het dambordje behoort tot de zandoogjes. Leden van deze familie kunnen gemakkelijk worden herkend aan de oogvlekken op de boven- of onderkant van de vleugels. De zandoogjes hebben net als de aurelia's maar vier looppoten. De voorste poten zijn gereduceerd tot poetspoten. De eitjes worden afgezet op grassen, met een voorkeur voor de grassoorten dravik, kamgras en zwenkgras. Het vrouwtje laat de eieren al vliegend vallen boven een korte vegetatie op een zonnige plaats.

En wat zagen wij veel dambordjes, foeragerend op kruidachtige planten met roze en paarse bloemhoofdjes, zoals

scabiosa en knoopkruid. Deze bloemen groeien hier langs de kalkwand waar wij lopen in overvloed, nog aangevuld met wat prachtige paarse distels. Je voelt de warmte terugkaatsen van deze kalkwand, de temperatuur kan hier hoog oplopen. Ik let ook steeds goed op of ik een muurhagedis hoor wegritselen. Vandaag jammer genoeg geen enkele.

De anderen roepen wat ze zien, want we willen het aantal soorten noteren. Ik schrijf ze op in mijn Moleskine-boekje. De fotografen zijn in hun element. Zoveel mooie planten en vlinders. Het is een gouden dag. En ik vind een vleugel van de Spaanse vlag. Die wordt meegenomen voor de verzameling en geldt als een waarneming.

René vertelt iets over de vorming van kalk. Tinie vraagt over welke tijd we het dan hebben. 145 tot 66 miljoen jaar geleden was hier een zee waar ontelbaar veel dieren en planten leefden waarvan we de resten terug kunnen vinden in de dikke laag kalksteen. De afgestorven skeletjes zijn op elkaar geperst. Op sommige plaatsen zie je ook

Klaverspinner

duidelijk de vuursteenlagen in de wand. We kijken naar resten uit de krijtze, nauwelijks voor te stellen dat hier ooit haaien zwommen.

We nemen even pauze en nestelen ons op en rond de houten schapen die zeer educatief zijn. Je kunt de infopanelen draaien. Het uitzicht is fenomenaal. Als je met je ogen de Maas volgt naar het zuiden kijk je richting Luik. Astrid loopt met René voorop, zij ziet de grootste vlinder van vandaag: de keizersmantel. We zien ook hele kleine vlindertjes. De micro's, de uilen, de motten, de spanner-tjes. Wim zal ze thuis allemaal op naam brengen. En wat missen we onze insectenkenner Joost, met zijn goed ge-oefend oog.

We moeten een steile trap naar beneden nemen waarbij we ons vasthouden aan lianen en boompjes die er voor geplant lijken te zijn. Een oerwoud is er niks bij. Ook een Leki stok is hier best nodig, gelukkig lukt het iedereen om veilig beneden te komen. Waar weer mooie kalkgraslan-

Koevinkjes

den te zien zijn. Deze hellingen worden met schapen be-heerd. We komen langs een vennetje en veldjes vol wilde marjolein. Een gekneusd blaadje ruikt heerlijk. Veel koe-vinkjes zijn hier te zien. Deze twee in touwtrekkershou-ding zijn druk bezig met de voortplanting. Op het einde van de excursie lopen we door veldjes vol ra-

Iepenpage

telaar en orchideeën, die allemaal uitgebloeid zijn. Tot slot nog een spektakelvlinder: de iepenpage, die ik mis omdat ik al bij het Albertkanaal ben. Maar wel een prach-tige foto als bewijs.

Een gevarieerde tocht is ten einde: vlinders, bloemen, water, kalk, uitzicht, verschillende landschappen, het ge-bied heeft hier veel te bieden voor de natuurliefhebber. We gaan nagenieten op het terras van Slavante. Buiten zijn de tafeltjes allemaal vol of gereserveerd, maar binnen kunnen wij aan een grote tafel koffie drinken. Onze pas gedecoreerde ridder René trakteert de hele groep op koffie met Ganache-taart. Daarna moet bakker Lemmens gebeld worden voor aanvulling van de vitrine, want op deze zon-nige dag zijn ze blijkbaar al snel uitverkocht.

Foto's bij dit artikel van Astrid Janissen, Laur Lennards, Math Bouts, Hermien Hendrikx, Leon Cramers en Wim Verstappen.

DE BUSJOP

eten en genieten

Reserveer via info@debusjop.nl of 0475-491139

Vraag naar de voorwaarden

HIGH FIVE

Naast het welbekende High Tea concept bieden wij nog vier extra varianten aan: High Beer, High Wine, High Kids en High Bob. Voor ieder wat wils en daarom kan deze High Five per gezelschap gecombineerd genuttigd worden.

Een avond als een echte VIP behandeld worden? Dat kan!

Laat u gratis ophalen en thuisbrengen door onze LimoBob Service.

Een fijn vast gegeven:
ledere zondag

(zonnig draaiend... ongeacht het weer!)

live muziek
vanaf 14.00 uur!

Verwenbon

Met deze Verwenbon zit u altijd goed.
Het cadeau kan worden ingezet voor: High Tea, High Beer, High Wine, High Kids en High Bob. Het is niet mogelijk om het cadeau te gebruiken voor andere producten.

WEPA Nederland B.V.

Boutestraat 125 - 6071 JR Swalmen
Postbus 9013 - 6070 AA Swalmen

Telefoon 088-0183000

info@wepa.nl
www.wepa.nl

janWelters
autoservice

APK Keuringsstation
Moderne diagnose apparatuur
Grote- en kleine beurten
Onderhoudsbeurten alle merken
auto's en lichte bedrijfswagens

Schadereparatie en expertises
Ruit reparatie en vervanging
Bandenservice, alle merken
Opslag banden
Airco-specialist reinigen en diagnose

Edisonweg 5a - 6101 XJ Echt - Tel: 0475 48 13 65
www.autoservicejanwelters.nl
www.facebook.com/autoservicejanwelters

DÉ AUTO
VOOR
BUITEN

VOLVO Rutten

BOXMEER ROERMOND VENLO WEERT

AUTOBEDRIJFRUTTEN.NL

Bermbeheer in Roermond

Door Wilbert Dekker

In het zomernummer schreef ik dat de bioloog Reinier Akkermans (NHGL) grote zorgen had uitgesproken over het bermbeheer in Roermond door te intensief maaien en begrazen. Vooral in de bij elkaar aansluitende groene zones langs Oranjelaan, Wirosingel en Koninginnelaan met de vijverzone langs de Maasnielderbeek is de biodiversiteit afgenomen.

Deze zomer zijn plantensoorten langs de Wirosingel vijf keer geïnventariseerd door Math de Ponti en Wouter Janssen van NHGL, Frans Hendrikx en ondergetekende van IVN en één keer de stadsecoloog van Weert, Renata Bruinsma. Ook met de stadsecoloog van Roermond, Dave Prevos, is veel contact per mail, telefoon en veldbezoek geweest.

Het viel erg op dat in de zone tussen Wirosingel en A73, waar minder vaak gemaaid wordt, wel veel pinksterbloemen stonden en in de zone tussen fietspad en geluidswal alleen op één plek drie plantjes.

In de greppelhoek Broekhin en Wirosingel vonden we achtereenvolgens veel veldsalie met prachtige blauwe bloemen, wondklaver, beemdkroon en later wilde marjolein. Bij de herinrichting van de Wirosingel, meer dan twintig jaar geleden, is langs de hele singel een bloemensingel gezaaid, waar dit de laatste overblijfselen van zijn. In de rest van zone langs de Wirosingel is voor deze soorten teveel gemaaid of begraasd; behalve cichorei met tere lilabloemetjes, die wel tegen schapenbegrazing bestand lijken te zijn.

Cichorei, foto Marieke Michels

In taluds langs de Wirosingel voor de autobedrijven op Broekhin staan op vele plekken ratelaar en hazenpootje. Buiten deze plekken zijn er geen andere plantensoorten dan de meest algemene soorten gevonden.

In juli mailde Dave Prevos foto's van de eerste veranderingen in het maaibeheer. Op vele plekken zijn stroken niet gemaaid en is de vegetatie blijven staan tot groot genoegen van vele insecten. Na veelvuldig overleg zal er met ingang van volgend jaar langs de hele Wirosingel een ander maaibeheer toegepast worden. De precieze afspraken worden deze herfst verder uitgewerkt.

Stadsecoloog Dave Prevos, nog niet zolang werkzaam in

Hazenpootje, foto Marieke Michels

Roermond, had zelf ook al geconstateerd dat de zeer intensieve schapenbegrazing eerder negatief uitwerkte voor de biodiversiteit van zowel planten als insecten. Dus gaat hij in overleg met de eigenaar van de schaapskudde. Ook daar dus veranderingen per januari 2021.

Verdere ideeën om vrijwilligers te betrekken bij het bermbeheer zijn in ontwikkeling. Ook volgend jaar inventariseren we de hele zone langs de Wirosingel in bijvoorbeeld maart, mei en juli. Zo zouden zij het maaisel van de greppel op de hoek Wirosingel en Broekhin kunnen verzamelen en op een andere plek uit kunnen strooien. Evenzo de strook met ratelaar en hazenpootje even verderop naar de strook voor Den Elzen. Ook zijn suggesties voor minder intensief beheer van harte welkom. Uiteindelijk maakt de gemeente de afweging vanuit diverse invalshoeken.

Rond 1995 heeft Arie Koster tot verrassing van velen aangetoond dat in spoorbermen 63% van alle soorten planten te vinden zijn. Dit was het begin van het inzicht dat bermen ecologische verbindingzones vormen. Ook langs de A73 en andere autowegen maait Rijkswaterstaat de middenberm pas in juli en de andere bermen pas in augustus of september. Net zoals de provincie, die de bermen langs de N280 alleen over een kleine strook maait in mei en de rest veel later.

Er zijn al veel enthousiaste reacties op het veranderde beleid langs de Wirosingel, maar er zijn ook nog veel Roermondse mensen die het liefst een kortgeknipt grasveld zien. Dat deze gazons na een grote droogte geel verbranden en bijdragen aan hittestres, begint nu wel door te dringen. We zoeken nog naar andere wegen om meer mensen te bereiken met een ander bermenbeheer. Om te beginnen is er op 6 oktober een excursie voor de raadsleden van commissie Ruimte van de gemeenteraad van Roermond en van Maasgouw langs de te beheren bermen. Ook in Het Schrijvertje zal ik regelmatig verslag doen van de ontwikkelingen.

Wie mee wil doen met de monitoring kan zich aanmelden bij frans.hendrikx@ivnroermond.nl

Eekhoornbescherming in de gemeente Roermond

De tweede eekhoornbrug hangt

Door Steven Jansen

Op 29 februari 2012 vond de start plaats van het provinciale pilotproject “Gemeenten adopteren soorten”. De gemeente Roermond koos de vlinder en de eekhoorn als doelsoorten. Doel was onder andere een bijdrage te leveren aan het behoud van biodiversiteit en zo mogelijk een toename daarvan te bevorderen.

Voor de bescherming van de eekhoorn in Roermond waren tot november 2013 nog geen concrete stappen gezet. Eén knelpunt was al bekend: bij de Heinsbergerweg. Vanwege de aanwezigheid van gegevens werd al vlug duidelijk waar de eekhoornbrug geplaatst moest worden. Frédérique de Bruijn (op dat moment werkzaam bij de gemeente) en ik brachten dit onder de aandacht van de verantwoordelijke wethouder en vervolgens werd de eekhoornbrug eind november 2013 opgehangen. De 23 meter lange brug verbindt de bomenrijen aan weerszijden van de Heinsbergerweg en is zo hoog opgehangen dat het verkeer er niet door wordt gehinderd. Hoog in de bomen, links en rechts van de eekhoornbrug, werden wildcamera's geplaatst om te kijken of de eekhoorns gebruikmaakten van het bouwwerk. En dat deden ze! Dat merkten we

De eekhoorn, een gewaardeerde Roermondse stadsbewoner

niet alleen bij het bekijken van de grote hoeveelheid beelden, maar ook aan het ontbreken van verkeersslachtoffers langs de Heinsbergerweg. Uiteindelijk besloten Frédérique en ik om 2017 een artikel te schrijven over de werking van deze eekhoornbrug in het maandnummer van het maandblad van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg

Bewezen is dat de eekhoornbrug over de Heinsbergerweg in Roermond frequent wordt gebruikt. In de periode augustus 2015 tot en met november 2015 zijn er 56 opnames van overstekende eekhoorns gemaakt. Het is niet te zeggen of het om 56 verschillende dieren gaat, maar dat het er minimaal twee zijn blijkt uit een filmpje met twee eekhoorns die achter elkaar de brug oversteken. De brug in de gemeente Roermond kostte een fractie van de duurste brug in Nederland en hij werd al na enkele maanden door de dieren in gebruik genomen. Vanaf december 2013 tot op heden is er slechts een dode eekhoorn aangetroffen in de nabijheid van de eekhoornbrug. Deze werd op 23 janu-

ari 2020 vlak bij de brug gevonden. Misschien een opgejaagd exemplaar of heeft hij gewoon de takafslag in de bomen gemist? We kunnen hem dat helaas niet meer vragen. Ongelukken kunnen altijd gebeuren, maar de eekhoornbrug heeft haar functie overduidelijk bewezen en is

De eerste eekhoornbrug van Limburg over de Heinsbergerweg in Roermond

een volwaardige ontsnipperingsmaatregel.

Tijdens de eekhoorninventarisatie 2010–2012 werd er net buiten het studiegebied, daar waar de Maastrichterweg het kasteelpark Hattem doorsnijdt, nog een knelpunt vastgesteld. Ook dit knelpunt werd in het artikel genoemd. Dat was meteen de aanleiding voor verder onderzoek om te bekijken of een eekhoornbrug ook daar een oplossing kan bieden. Gaandeweg het onderzoek werd steeds duidelijker dat er in dit deel van de stad meerdere knelpunten aanwezig waren. Daarom werd er in 2017 door mij alvast contact opgenomen met de Provincie Limburg en de gemeente Roermond. In het veld, of beter gezegd in de bebouwde kom van Roermond, gaat de monitoring gewoon verder. Om deze tweede eekhoornbrug in Roermond te plaatsen was het, om in eekhoorntermen te spreken, een proces met harde noten, maar door langdurig druk uit te oefenen zijn die noten uiteindelijk gekraakt. Na bijna drie jaar veel heen en weer gemail werd op 2 juni 2020 de langverwachte eekhoornbrug, op deze zonnige dag, zonder problemen opgehangen.

Ook bij deze eekhoornbrug is er in samenspraak met de gemeente Roermond een wildcamera geplaatst om vast te stellen of eekhoorns er gebruik van maken. De resultaten laten nog even op zich wachten om een artikel te schrijven voor het Natuurhistorisch Maandblad. Ook aan de drie andere vastgestelde knelpunten zal in een volgend artikel aandacht besteed worden.

Deze tweede eekhoornbrug is de pers niet ontgaan en op 9 juli 2020 was er een mediamoment met Delta Limburg in het park Hattem met wethouder Rens Evers en mij.

In 2010-2016 heb ik ook in de gemeente Roerdalen onderzoek gedaan en in 2018 een artikel daarover in het Natuurhistorisch Maandblad gepubliceerd. Uit deze inventarisatie blijkt dat er op 36 wegtrajecten in Roerdalen veel verkeersslachtoffers onder deze soort vallen. Het beheer van deze wegen wordt uitgevoerd door de provincie Lim-

De tweede eekhoornbrug voor Limburg te Roermond is een feit

Doe je mee aan onze
Groene Camera Trofee?

e-mail jouw foto's naar
fotomaster@ivnroermond.nl

Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid

Verkeersslachtoffer

burg (15 locaties) en de gemeente Roerdalen (21 locaties). Op grond van het aantal zichtwaarnemingen (van zowel dode als levende eekhoorns) en de verkeersintensiteit zijn van deze 36 knelpunten negen ‘hotspots’ geselecteerd. Ondanks herhaaldelijk aandringen mijnerzijds is er tot op heden nog geen actie ondernomen door de twee verantwoordelijke wegbeheerders. Maar ook hier komt een notenkraker goed van pas.

Dank aan Frederique de Bruijn voor het kritisch doorlezen van dit artikel.

Bruijn de, F. & S. Jansen, 2017. Werking van een eekhoornbrug in de gemeente Roermond. Natuurhistorisch Maandblad 106(3): 71-74.

Jansen, S, 2018. Eekhoornbescherming in de gemeente Roerdalen: Een kwestie van bruggen slaan. Natuurhistorisch Maandblad 107(6):108-112.

Foto's bij dit artikel zijn van de schrijver

Boekhandel en Antiquariaat

BOOM

Neerstraat 31a, 6041 KA Roermond

Nieuwe en antiquarische boeken over natuur en heemkunde, 2e hands literatuur en boeken over geschiedenis, kunst en nog veel meer !

Woensdag, vrijdag, zaterdag open van 11.00 - 17.00
Donderdag open van 14.00 17.00 uur

telefoon: 0475 - 33 46 65 | e-mail: boomboekhandel@freeler.nl

Tuinvisie

Door Huug Stam

In deze covid19-periode heeft de tuin, voor bewoners die zo gelukkig zijn over een tuin te beschikken, veelal een bijzondere betekenis.

Wanneer een tuin eenmaal is aangelegd blijven rigoureuze wijzigingen meestal achterwege. Daar is niets mis mee indien je tevreden bent met de bestaande situatie.

De omstandigheden kunnen echter wijzigen – denk aan ziektes in of belagers van belangrijke planten – waardoor veranderingen noodzakelijk zijn. Daar kan ook sprake van zijn indien de gezinssamenstelling wijzigt doordat de kinderen het huis uit zijn of doordat een andere partner in je leven komt.

Indien je ongemerkt een bestaande situatie laat voortduren, kan een tunnelvisie ontstaan. Plavuizen of een vijver dragen eraan bij dat je niet snel wijzigingen aanbrengt.

Mijn tuin verandert continu ingrijpend. Driemaal heb ik voor de situatie van mijn tuin bij een beroepskracht advies ingewonnen. Dit nadat ik de situatie zelf langdurig bestudeerd had.

De tuin wordt momenteel gekenmerkt door voornamelijk explosieve groeiers zoals een agressieve variëteit van bamboe, vlier, klimop, hazelaar en druif. Belangrijke elementen daarnaast zijn twee waterpartijen, een takkenril en een gemengde haag van voornamelijk liguster. Bewust laat ik een gedeelte van de tuin met rust door dit niet te

betreden en er geen werkzaamheden uit te voeren. Verder is het maaiveld bijna nergens vlak.

Onlangs stelde een vriendin dat ik 'de natuur voldoende ruimte geef', waarop ik met name de bamboe flink ben gaan snoeien.

Nog even over de adviezen van de beroepskrachten: als gevolg hiervan heb ik bepaalde plannen niet uitgevoerd. Mijn partner en één van mijn twee zonen, hoewel de laatste al een poos het huis uit is, geven overigens ook ongevroegd hun mening.

Op de televisie is of wordt een programma uitgezonden waarin ontevreden tuinbezitters hun tuin en de wensen of tekortkomingen daarvan voorleggen aan een beroepskracht. Deze voert het plan uit onder het motto 'klaar terwijl u wacht'. Dit tegen een vooraf afgesproken budget. Natuurlijk zijn voor elke tuin basisgegevens zoals de oppervlakte, de hoeveelheid van en waar de zon de grond bereikt en de vorm van de tuin; gegevens die je niet kunt beïnvloeden. Voor het overige zijn er veel verschillende mogelijkheden waarvoor een bezoek aan een tuincentrum overbodig is.

Beter een tunnelvisie dan geen visie?

Beleef de natuur

Foto Rooijmans

www.fotorooijmans.nl

Markt 10 - 6021CD - Budel
tel. 0495-494890
h.rooijmans1@chello.nl

Al jaren zijn wij het adres voor Swarovski verrekijkers, spottingscopes en toebehoren.

Met gedegen advies en eindeloos geduld staan we u terzijde in uw keuze voor het juiste Swarovski product.

Een product dat beschouwd mag worden als de "Rolls Royce" onder de optiek. De "Swarovision" bijvoorbeeld wordt op 140 punten op kwaliteit gecontroleerd. Daardoor ontstaat een product waarop met een gerust hart 10 jaar garantie wordt gegeven.

SWAROVSKI OPTIK DIGISCOPING

Dankzij de DCB II, TLS-APO en iPhone adapter gaat de fascinerende wereld van SUPER-TELE-FOTOGRAFIE voor u open.

Met gemak haalt u het moeizaam te benaderen dier 40...50...60 maal dichterbij. Vogels en wild fotograferen was nog nooit zo gemakkelijk!

SWAROVSKI OPTIK

Het assortiment van Swarovski omvat meer dan 30 kijkers en telescopen.

Functiedenken

Onze afdeling heeft er weer enkele nieuwe leden bij. Eén ervan is Trees van der Schoot. Zij heeft een bureau voor ruimtelijke ordening en duurzaamheid, is ex-ambtenaar, adviseur en auteur van diverse boeken. Inmiddels heeft zij zich verdiept in de Omgevingswet die per 1 januari 2022 in werking treedt en die veel gemeenten bezig houdt. Zij helpt gemeenten door het hele land met het invoeren ervan. Ook heeft zij De Omwentelaars mee opgericht. Dit is een platform voor Limburg waar positieve duurzaamheidsinitiatieven worden gedeeld. (zie: <http://www.vanderschootadvies.nl/en> www.deomwentelaars.nl)

Met haar aanmelding stuurde zij een column mee die is verschenen in het augustusnummer van Binnenlands Bestuur. De redactie vond het artikel zó interessant dat we aan Trees hebben gevraagd het in Het Schrijvertje te mogen plaatsen. Daarin heeft zij toegestemd. Met dank.

Wat de fysieke leefomgeving betreft, lijken er twee soorten denkers te zijn: functiedenkers en kwaliteitsdenkers. Mensen met een RO-achtergrond (Ruimtelijke Ordening) zijn vaak functiedenkers. Mensen die zich betrokken voelen – natuurliefhebbers, monumentenbeschermers, milieuvrijwilligers – zijn vooral kwaliteitsdenkers. Burgers die voor hun buurt of eigen belang opkomen zijn ook vaak kwaliteitsdenkers. Die denkwerelden botsen nogal eens en dan geven de RO-ers de doorslag: zij regelen de herziening van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunning. Soms tot grote frustratie van de kwaliteitsdenkers.

Een voorbeeld uit mijn wijk. Bestaande sociale huurwoningen worden gesloopt. Vanuit het belang van woningbouw en financieel-economisch oogpunt komen er 72 nieuwe woningen terug. Een andere parkeernorm dan 1,7 is bij de gemeente niet bespreekbaar. Dat is het startpunt. De vroege participatie is aan de woningbouwvereniging gelaten. Er volgt een niet-openbare prijsvraag, waaruit de directie van de Wbv (Woningbouwvereniging) kiest. Met de huurders wordt intensief overlegd over van alles, maar niet over de omgevingskwaliteit van de toekomst. Pas als het plan door de welstandscommissie is goedgekeurd en duidelijk is dat de bestaande huurders niet terugkomen, organiseert de Wbv een informatieavond voor de buurt. Het plan is compleet uitgedacht, alternatieven zijn niet bespreekbaar. Consequentie van het plan: de twee laatste echt grote bomen in de buurt gaan om. Buurtbewoners concluderen dat de architect een mooi maatpak heeft gemaakt, maar in een te kleine maat. Oftewel: zoveel woningen en parkeerplaatsen dat er geen kwaliteit overblijft. Omwonenden rest niets anders dan er nog wat verbeteringen voor de eigen situatie uit te peuteren. Volgens de gemeente moet de buurt blij zijn dat er veel jonge boompjes terugkomen en begrip hebben voor het belang van de woningbouw.

Dit is een voorbeeld waarbij het functiedenken van meet af aan dominant is. Het proces is hierop aangepast en bijgevolg is de omgevingskwaliteit een sluitstuk. Het gaat vaak zo. Een uil die niet in een nestkast zit maar in een gebouw, is dan een hinderpaal. Een leegstaand karakteristiek pand kun je dan het beste slopen. Grote bomen, ach.. geen beschermde soort, je weet niet of ze gezond blijven en wat zeuren jullie nu: je krijgt er toch meer kleintjes voor terug?

Artikel 1.3 Ow (Omgevingswet) is het toekomstige afwegingskader en vervangt 'goede ruimtelijke ordening'. Dat kader eist evenwicht tussen de kwaliteit van de locatie (veilig, gezond, goede omgevingskwaliteit) en ons gebruik

daarvan. Dat betekent: de functie aanpassen aan de kwaliteit van de locatie of die kwaliteit verbeteren voor de gewenste functie. Zo staat het in de toelichting bij de Aanvullingswet bodem.

Op 7 juli is de Aanvullingswet natuur aangenomen. De wettekst is nu klaar. Toegevoegd aan onderdeel a is de zinsnede: 'ook vanwege de intrinsieke waarde van de natuur.' Dat is interessant. Het dwingt de functiedenker te starten met een inventarisatie wat de intrinsieke natuurwaarde is. Daarna volgt de vraag: welke ambitie voor veiligheid, gezondheid en omgevingskwaliteit hebben we en wat betekent dit voor de functie van de locatie, die we willen. Andersom denken dus.

Buurtbewoners zijn een bron van informatie, maar vaak nogal verdeeld. De een vindt een grote boom prachtig, de ander ergert zich aan de blaadjes of aan die vieze vogel die op de auto poept. Er is dus een objectieve inventarisatie van de 'intrinsieke natuurwaarde' nodig: puur feitelijke kennis.

Voor mensen die daar expert in zijn – meestal vrijwilligers – mocht ik op dezelfde 7e juli een webinar verzorgen over de Omgevingswet. Georganiseerd door het IVN: 100 mensen waren online. Het IVN is een landelijke organisatie die de kloof tussen mens en natuur wil dichten en aan de slag wil met een leefbare planeet. Hun website stelt: 'We zullen nu en in de toekomst meer in evenwicht met de natuur moeten leren leven. IVN verbindt mens en natuur. We laten jong en oud beleven hoe leuk, leerzaam, gezond én belangrijk natuur is.' Hartstikke Omgevingswetproof dus, dat IVN.

Na afloop vonden bijna alle deelnemers dat het IVN actief aan de slag moet met de Omgevingswet. De helft wilde zelf contact gaan zoeken met gemeenten en de andere helft wilde dat ook doen als ze daarbij door het IVN werd ondersteund. Nou, dacht ik bij mijzelf: gemeente(rade)n: tel uit uw winst. Er zit zoveel kennis bij deze mensen en ze willen dat zo graag met iedereen delen. Ze kijken ook anders naar een locatie dan u en ik en zien daardoor veel meer.

Als we er nu eens een gewoonte van maken deze mensen helemaal aan het begin van locatieontwikkeling erbij te betrekken dan ontstaat er een zeer werkbare verbinding die helemaal past bij het doel van de Omgevingswet. Dat kan al vanaf morgen, want het enthousiasme bij de IVN'ers was groot en in de chats regende het ideeën. Ik hoop echt dat die verbinding er komt. En vooral dat de functiedenkers oog voor kwaliteit gaan krijgen.

INDIEN ONBESTELBAAR: PASTOOR PINCKERSSTRAAT 12D, 6071 NW SWALMEN

Beleef de natuur

Inzending Groene Camera Trofee 2019

Contactpersonen

IVN Roermond e.o. organiseert diverse activiteiten. Wilt u iets weten of actief meedoen, neem dan contact op met één van de volgende personen:

Werkgroep Vogels

Meinse van der Velde, 06-13300436
mj.vd.velde@home.nl

Werkgroep Planten

Willemiek van Deutekom, 06-20903490 (regio oost)
Hermien Hendrixx, 06-13015190 (regio oost/west)

Natuurclub De Speurneuzen

Sjoerd van der Schuit, 0475-302733

Vlinderwerkgroep

René Horsten, 06-22468910
vlinderwerkgroep@ivnroermond.nl

Heidewerkgroep

Hermien Hendrixx, 06-13015190
hermienhendrixx@hotmail.com

Jeugdcommissie

Eef Schoffelen, 0475-552278

Fotowerkgroep

fotowerkgroep@ivnroermond.nl

Werkgroep Amfibieën en Reptielen

René Horsten, Hermien Hendrixx; zie hierboven

Zoogdierwerkgroep

Joost Geraets, Marieke van den Ende
zoogdierwerkgroep@ivnroermond.nl

meer genieten van het wandelen

Geniet meer van het struinen,
wandelen en excursies in de natuur
met de juiste wandelschoenen
en wandelkleding

We hebben een
enorme keuze en
helpen je graag

Altijd
10% korting op
alle schoenen
en kleding

beleef de natuur!

Ton Notermans
wandelsport - outdoor - kamperen

Dr. Philipslaan 25-B - Roermond - T. 0475-420610 - tonnotermans.nl

Macrofaunawerkgroep

Ron Van Pol, 06-25012712
macrofauna@ivnroermond.nl

Excursieloket

Frans Hendrixx, 0475-503291
excursies@ivnroermond.nl

Werkgroep Communicatie

Yves Monod de Froideville
06-41742984
communicatie@ivnroermond.nl

Programmacommissie:

Peter Kessing, 06-25378119
programming@ivnroermond.nl

Vertrouwenspersoon

Rikie Verhagen, 0475-464767
rikie.verhagen@ivnroermond.nl

Redactie Het Schrijvertje

Frans Hendrixx, 0475-503291
hetschrijvertje@ivnroermond.nl

Webmaster: webmaster@ivnroermond.nl

Fotomaster: fotomaster@ivnroermond.nl